

BOSHLANG'ICH SINIF MATEMATIKA DARSLARIDA IQTISODIY SAVODXONLIKNI SHAKLLANTIRISH MASALALARI

*Namangan davlat universiteti Ta'lim va tarbiya nazarariyasi va metodikasi
(boshlang'ich ta'lim) mutaxassisligi 2-kurs magistranti
Shomirzayeva Nargiza Sherali qizi*

Annotatsiya: *Mazkur maqolada boshlang'ich sinf matematika darslarida iqtisodiy savodxonlikni shakllantirish masalalari, iqtisodiyotning turli xil maktab fanlari bilan o'zaro bog'liqligi har tomonlama shakllantirish haqida ma'lumotlar berilgan.*

Kalit So'zlar; *Iqtisodiy, ehtiyotkorlik, tonna, sentner, byudjet.*

Abstract: *This article provides information on the formation of economic literacy in elementary school mathematics classes, the comprehensive formation of the interrelationship of economics with various school subjects.*

Key Words; *Economical, prudent, ton, quintal, budget.*

Аннотация: *В данной статье представлена информация о формировании экономической грамотности на уроках математики в начальной школе, комплексном формировании взаимосвязи экономики с различными школьными предметами.*

Ключевые Слова; *Экономный, расчетливый, тонна, центнер, бюджет.*

KIRISH

Iqtisodiy savodxonlikni shakllantirish – bilimni egallash jarayonida iqtisodiy ongi, xulq-atvori, iqtisodiy ko'nikma va malakalarga ega bo'lish, o'z-o'zini anglashning ijtimoiy va siyosiy tuzilmalari, iqtisodiy rivojlanish va takomillashish shaklidir.

Maktab o'quvchilarining iqtisodiy savodxonligini shakllantirishning ikkita asosiy xususiyati bilan tavsiflash mumkin:

-Iqtisodiy ta'lim umuman maktab ta'limining muhim qismidir.

-Zamonaviy O'zbekistonning iqtisodiyoti rivojlanib borayotgan sharoitda o'quvchilarning savodxonligi shakllanib borishi kerak.

Iqtisodiyotning turli xil maktab fanlari bilan o'zaro bog'liqligi har tomonlama shakllantirishga imkon beradi. Shaxsiy manfaatlarini jamiyat manfaatlari bilan birlashtira oladigan rivojlangan shaxs bo'lishi uchun boshlang'ich maktab o'quvchilarida shunday iqtisodiy fikrlash darajasini shakllantirish kerakki, ular iqtisodiy hodisalarni mustaqil ravishda va oqilona tushuntirish va ularning harakatlarini bashorat qilish, dunyoqarash va umumiy madaniyatni shakllantira olishlari kerak. Boshlang'ich maktabdagi matematik ta'limning mazmuni kichik o'quvchini iqtisodiyot asoslari bilan tanishtirishga imkon berishi kerak. Boshlang'ich maktab yoshidagi o'quvchilarga pulni qanday qilib sinchkovlik bilan muomala qilishni o'rgatish, pul ishlash usullari va ularni oqilona sarflash, bir so'z bilan aytganda, bolalar kundalik hayotda olgan bilimlari amaliyoti asosida iqtisodiy tafakkurni

shakllantirish. kelajakdagi kasbini tanlash va tushunish istagida shakllanmog'i darkor. Shuning uchun boshlang'ich maktab yoshida olingan iqtisodiy ma'lumotlar yaxshiroq bo'lishiga imkon beradi. Sanoat, qishloq xo'jaligi, savdo va boshqalarda mehnatning o'ziga xos xususiyatlarini tushunadi. Iqtisodiyot va matematikani o'rganish sintezi o'quv jarayonining mantig'i bilan belgilanadi. Shu bilan birga, iqtisodiy masalalar o'quvchilar tomonidan birinchi navbatda matematik sifatida qabul qilinadi. Muammolar, bu ham iqtisodiy, ham matematikani o'rganishga bo'lgan qiziqishni oshirishga turtki beradi. Bundan tashqari, ushbu sintez iqtisodiy savodli xulq-atvorning dastlabki ko'nikmalarini shakllantiradi. Hayotiy vaziyatlarda va birinchi navbatda, bolalarning oqilona ishlash qobiliyatlarini rivojlantiradi. Shu bois matematika darsligini har bir bo'limi iqtisodiy xarakterdagi vazifalarni kiritilib borilishi bejiz emas.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYA

Boshlang'ich sinf matematika darslarida iqtisodiy savodxonlikni shakllantirishning asoslari o'qituvchilarning boshlang'ich maktabda iqtisodiy ta'limni tashkil etish masalasini hal qilishda, boshlang'ich maktabda matematika darslarida o'qitishning bunday samarali yondashuvlari, uslublari va shakllarini topishda va asoslashda aniqlanadi. Boshlang'ich sinfda matematikani o'qitishda iqtisodiy bilimlarni faol ravishda joriy etish zarurati va ushbu jarayonning yetarli darajada ilmiy-uslubiy ta'minoti, o'quvchilarning iqtisodiy bilimlari asoslarini shakllantirish tizimining mavjud emasligi o'rtasidagi ziddiyatda yotadi. Boshlang'ich sinf matematika darslarida iqtisodiy tushunchalar va iqtisodiy atamalarni yuklamasdan, asta-sekin va sinflar bo'yicha juda ehtiyotkorlik bilan kiritilishi kerak. Matematika darslarida iqtisodiy bilimlarning asoslarini shakllantirish tizimining maqsadli komponenti boshlang'ich sinf o'quvchilari uchun iqtisodiy tayyorgarlikni amalga oshirishga qaratilgan bo'lib, talabalar o'rtasida asosiy iqtisodiy bilimlarni shakllantirishni o'z ichiga oladi. Boshlang'ich sinf matematika darslarida o'quv jarayonini, yangi iqtisodiy tushunchalar va toifalarni shakllantirish jarayonida o'quvchilarning mustaqil faoliyatini qamrab oladi.

NATIJALAR

Matematikadan o'quv dasturi doirasida (4-sinf) ushbu komponent quyidagi mazmunli satrlar bilan ifodalanadi: "Raqamlar va miqdorlar", "Arifmetik amallar", "So'z muammolari bilan ishlash". Boshlang'ich sinf matematika darslarida o'quvchilarni iqtisodiy bilimni shakllantirishning quyidagi usul, metod va shakllari: suhbat usuli, tushuntirish, matematikaning echimi - har xil turdagi iqtisodiy masalalar matematikasi darslari, raqamli rebus, iqtisodiy jumboqlar, dars usuli: (didaktik. deloniy, - dars-tadqiqot. rolli o'yinlar), loyiha usuli: krossvordlar, topishmoqlar; sahnalashtirish; "Maqolni ochish"; "Tanlov"; "Qanday ehtiyoj bor?": - "Kasbingizni taxmin qiling"; - «Sizning ishingizda kim undan foydalanadi? An'anaviy bo'lmagan shakllar: - muammoli vaziyat yaratish; ishbilarmonlik o'yinlari darsi; viktorina darsi; va h.k iqtisodiy savodxonlikni shakllantirishga zamin yaratadi.

1. "Ommaviy o'lchov birliklari: tonna, sentner "(yangi bilimlarni kashf etish darsi)
2. " Hisoblashning og'zaki va yozma usullari "(ko'nikmalarni shakllantirish darsi)

3. Miqdorlarni qo'shish va ayirish "(ko'nikmalarni rivojlantirish darsi)
4. "Ko'p xonali sonlarni bitta songa ko'paytirish" (ko'nikmalarni rivojlantirish darsi)
5. "Iqtisodiyotga tashrif buyurish" (dars-ertak)
6. "Iqtisodiyot bizning hayotimizda" (dars-tadqiqot);
7. "So'z bilan bog'liq muammolarni hal qilish" (integral dars)
8. "Boylik. Boylik manbalari "(yaxlit dars)
9. "Oilaviy byudjet "(dars-ishbilarmonlik o'yini)
10. " Iqtisodiyot olamida "(dars-viktorina).

XULOSA

Xulosa qilib aytganda har bir boshlang'ich o'quvchisiga yoshligidan iqtisodiy savodxonlikni o'rgatilsa, bu o'zining kelajakdagi hayot yo'lida hech qoqolmasadan hamma maqsad yutuqlariga erishishiga yordam beradi.

FOYDALANGAN ADABIYOTLAR:

1. Xamedova N.A, Ibragimova Z, Tasetov T. Matematika. Darslik. T.: Turon-iqbol, 2007. 363b.
2. Хамедова Н.А., Садыкова А.В., Лактаева И.Ш.. Математика. Учебное пособие. Т.: Жaxon-принт, 2007. 140 с.
3. Стойлова Л.П. Теоретические основы начального курса математики. Учебное пособие. Москва. «Академия». 2014 272 с.
4. David Surovski. Advanced High-School Mathematics. 2011. 425 p. 10. Herbert Gintis, Mathematical Literacy for Humanists, 90 p